

III

(Подготвителни актове)

ЕВРОПЕЙСКА ЦЕНТРАЛНА БАНКА

СТАНОВИЩЕ НА ЕВРОПЕЙСКАТА ЦЕНТРАЛНА БАНКА

от 18 юли 2018 година

относно предложение за регламент на Европейския парламент и на Съвета относно приложимото право към действието спрямо трети лица на прехвърлянето на вземания

(CON/2018/33)

(2018/C 303/02)

Въведение и правно основание

На 12 март 2018 г. Европейската комисия прие предложение за регламент на Европейския парламент и на Съвета относно приложимото право към действието спрямо трети лица на прехвърлянето на вземания (наричан по-нататък „предложеният регламент“) ⁽¹⁾. Европейската централна банка (ЕЦБ) счита, че предложеният регламент попада в обхвата на нейната компетентност, и поради това реши да упражни правото си да представи становище, предвидено в член 127, параграф 4, второ изречение и в член 282, параграф 5 от Договора за функционирането на Европейския съюз (наричан по-нататък „Договорът“).

ЕЦБ е компетентна да даде становище на основание член 127, параграф 4 и член 282, параграф 5 от Договора, тъй като предложеният регламент съдържа разпоредби, които засягат: а) основната задача на Европейската система на централните банки (ЕСЦБ) да осъществява паричната политика на Съюза съгласно член 127, параграф 2 от Договора, доколкото предложеният регламент засяга интересите на централните банки от ЕСЦБ във връзка с обезпечаването на кредитните операции на Евросистемата; и б) приноса на ЕСЦБ за гладкото провеждане на следваните от компетентните органи политики, свързани със стабилността на финансовата система, съгласно член 127, параграф 5. Управителният съвет прие настоящото становище съгласно член 17.5, първо изречение от Процедурния правилник на Европейската централна банка.

1. Общи забележки

1.1. Прехвърлянето на вземания е един от начините, по който участниците на финансовите пазари получават необходимите ликвидни средства и/или кредит, за да извършват дейността си. В момента имуществените последици от прехвърлянето на вземания се уреждат от националните закони, които не са еднакви във всички държави членки. Във връзка, по-специално, с вземанията, които са банкови заеми, въпреки че някои материалноправни аспекти са хармонизирани с Директива 2002/47/ЕО на Европейския парламент и на Съвета ⁽²⁾, спрямо действителността на прехвърлянето им и учредяването на обезпечителни права върху тях продължава да се прилага националното право ⁽³⁾. Без хармонизация икономическите субекти в Европейския съюз няма как да знаят кои ще са приложимите изисквания при трансграничните сделки за действителното прехвърляне на вземане или учредяване на обезпечение върху вземане ⁽⁴⁾. Освен това, макар че с член 14 от Регламент (ЕО) № 593/2008 на Европейския парламент и на Съвета ⁽⁵⁾ е постигната известна хармонизация, разпоредбите му не определят приложимото право спрямо всички вещноправни последици от прехвърлянето на вземания ⁽⁶⁾. За участниците на финансовите пазари несигурността във връзка

⁽¹⁾ COM(2018) 96 final.

⁽²⁾ Директива 2002/47/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 6 юни 2002 г. относно финансовите обезпечения (ОВ L 168, 27.6.2002 г., стр. 43).

⁽³⁾ Съгласно член 3, параграф 1 от Директива 2002/47/ЕО държавите членки могат да запазят националните си норми във връзка с конституирането, действителността, сключването, противопоставимостта или допустимостта като доказателство на споразумението за финансово обезпечение или на предоставянето на финансово обезпечение по споразумение за финансово обезпечение, които са действали преди приемането на Директива 2002/47/ЕО.

⁽⁴⁾ В обяснителния меморандум към предложения регламент правилно се посочва, че „наличието на яснота за това кой е собственик на вземането след неговото трансгранично прехвърляне е от значение за участниците на финансовите пазари, както и за реалната икономика“ (вж. стр. 10).

⁽⁵⁾ Регламент (ЕО) № 593/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 17 юни 2008 г. относно приложимото право към договорни задължения (Рим I) (ОВ L 177, 4.7.2008 г., стр. 6).

⁽⁶⁾ Въпреки че в съображение 38 от Регламент (ЕО) № 593/2008 се посочва, че в контекста на доброволното прехвърляне на вземания член 14, параграф 1 се прилага също и за имуществените аспекти на прехвърлянето на вземане, например между предишен и нов кредитор.

с приложимото право при трансграничното прехвърляне на вземания поражда както правни, така и финансови рискове, чието редуциране води до допълнителни разходи за извършването на финансовата сделка, както и до усложнения от гледна точка на реализирането на вземанията в случаите на несъстоятелност на прехвърлителя. Несигурността по отношение на това вещното право на коя държава се прилага спрямо трансграничното прехвърляне на вземания може да попречи на прехвърлянията, като така участниците на финансовите пазари ще бъдат лишени от достъп до кредит за осъществяването на търговски възможности.

- 1.2. ЕЦБ взема под внимание предложението регламент, с който се цели да се определи правото, което урежда противопоставимостта на прехвърлянето на вземания на трети лица и приоритета на прехвърленото вземане пред претенциите на трети лица върху него. Като допълва член 14 от Регламент (ЕО) № 593/2008, който не регламентира тези конкретни случаи, целта на предложението регламент е да се установят правилата, съгласно които се определя приложимото право във връзка с посочените случаи. Той спомага и за насърчаването на трансграничните инвестиции съобразно една от целите, които Съюзът се стреми да постигне със съюза на капиталовите пазари, както вече събщи Евросистемата ⁽¹⁾.

2. Специфични забележки

- 2.1. Съгласно предложението регламент общото правило е, че действието на прехвърлянето на вземания спрямо трети лица се урежда от правото на държавата по „обичайното местопребиваване“ на прехвърлителя. ЕЦБ отбелязва, че съгласно член 14 от Регламент (ЕО) № 593/2008 за някои аспекти на прехвърлянето като приложимо е определено правото, което урежда договора за прехвърляне, а за други — правото, което урежда прехвърленото вземане. Общото правило съгласно предложението регламент определя за приложим трети правен режим, а именно правото по обичайното местопребиваване на прехвърлителя. Макар и възможна от правна гледна точка, предложената норма има недостатъци, особено в случаите, когато вземанията по кредити се използват като финансово обезпечение по смисъла на член 1, параграф 4, буква а) от Директива 2002/47/ЕО. Това е така, защото препращането към правото на трета юрисдикция увеличава тежестта на правната комплексна проверка, която получателите на обезпеченията трябва да направят, когато вземания по кредити, т.е. банкови заеми, се мобилизират като обезпечение на трансгранична основа.
- 2.2. В обяснителния меморандум към предложението регламент се посочва, че около 22 % от операциите по рефинансиране на Евросистемата са обезпечени с вземания по кредити, като в края на второто тримесечие на 2017 г. тези обезпечения са възлизали на 380 милиарда евро, от които около 100 милиарда евро са представлявали вземания по кредити, мобилизирани на трансгранична основа ⁽²⁾. Тъй като предложението регламент засяга интересите на централните банки като получатели на обезпечения, т.е. като приобретатели на вземания, ЕЦБ приканва Съвета да обмисли включването, в член 4, параграф 2 от предложението регламент (с който се цели да се създаде специален режим в областта на финансите, като се предвиди прилагането в определени случаи на правото, което урежда вземането), на уточнение, с което се пояснява, че правото, приложимо към прехвърленото вземане, урежда и действието спрямо трети лица на прехвърлянето на вземания по кредити, т.е. банкови заеми.
- 2.3. ЕЦБ се позовава на достиженията на правото на Съюза в областта на съгласието на закони, съдържащи се в член 9 от Директива 2002/47/ЕО, който предвижда, че за безличните ценни книжа при трансгранични сметки се прилага правото на една-единствена юрисдикция, а именно правото на държавата, в която се поддържа сметката, в която ценните книжа се държат чрез попечител. Тази норма, чиято цел е да улесни трансграничните сделки за предоставяне на финансово обезпечение под формата на ценни книжа, отразява достиженията на правото на Съюза, съдържащи се в член 9, параграф 2 от Директива 98/26/ЕО на Европейския парламент и на Съвета ⁽³⁾, като самият член 9, параграф 2 от посочената директива също предвижда, че се прилага само едно право — това на релевантната сметка. Във връзка с това ЕЦБ би искала да напомни, че когато беше приета Директива 2009/44/ЕО на Европейския парламент и на Съвета ⁽⁴⁾, една от целите на която беше да се включат вземанията по кредити (т.е. банковите заеми) в обхвата на Директива 2002/47/ЕО, член 9 от Директива 2002/47/ЕО не беше изменен, тъй като преговорите по съдържанието на член 14 от Регламент (ЕО) № 593/2008 все още не бяха приключили. Като се вземат предвид достиженията на правото на Съюза, и по-специално член 9 от Директива 2002/47/ЕО и член 9, параграф 2 от

⁽¹⁾ Вж. Европейска комисия, *Зелена книга – Изграждане на съюз на капиталовите пазари*, COM(2015) 63 final, Брюксел, 18.2.2015 г. Вж. също Европейска централна банка, *Изграждане на съюз на капиталовите пазари — приносът на Евросистемата към Зелената книга на Европейската комисия*, 2015 г.

⁽²⁾ Вж. стр. 3 и забележка под линия 10 от обяснителния меморандум към предложението регламент. Следва да се отбележи, че в края на второто тримесечие на 2017 г. размерът на кредитните операции на Евросистемата, обезпечени с вземания по кредити и мобилизирани на трансгранична основа, е значително по-нисък от посоченията.

⁽³⁾ Директива 98/26/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 19 май 1998 г. относно окончателността на сетълмента в платежните системи и в системите за сетълмент на ценни книжа (ОВ L 166, 11.6.1998 г., стр. 45).

⁽⁴⁾ Директива 2009/44/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 6 май 2009 г. за изменение на Директива 98/26/ЕО относно окончателността на сетълмента в платежните системи и в системите за сетълмент на ценни книжа и на Директива 2002/47/ЕО относно финансовите обезпечения по отношение на свързаните системи и вземанията по кредити (ОВ L 146, 10.6.2009 г., стр. 37).

Директива 98/26/ЕО, налице са силни аргументи в полза на предложението за приложимо към вземанията по кредити да се определи правото само на една юрисдикция, както вече е направил законодателят на Съюза за безналичните ценни книжа. Предвид член 14, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 593/2008 и член 4, параграф 2 от предложениия регламент най-ефикасният начин за свеждане до минимум на броя на правните режими, които се прилагат към вземанията по кредити, е да се посочи, както е и при банковите заеми, правото, което урежда прехвърленото вземане. По този начин ще се постигне сходна степен на правна сигурност и опростеност за банковите заеми, мобилизирани като обезпечение, както е при обезпечителните сделки с ценни книжа.

- 2.4. В обяснителния меморандум към предложениия регламент се отбелязва, че стълкновителните норми в предложениия регламент, от една страна, и стълкновителните норми в Директива 2002/47/ЕО, Директива 98/26/ЕО и Директива 2001/24/ЕО на Европейския парламент и на Съвета ⁽¹⁾, от друга, не се припокриват, тъй като първите се прилагат за вземанията, а вторите — за безналичните ценни книжа и инструменти, за чието възникване или прехвърляне се изисква записването им в регистър, партида или система на централен депозитар ⁽²⁾. ЕЦБ обаче би искала отново да изтъкне един проблем във връзка с Директива 2002/47/ЕО, който има важно значение за Евросистемата от гледна точка на приемането на вземания по кредити като обезпечение за кредитните операции на Евросистемата. ЕЦБ припомня, че Директива 2002/47/ЕО беше изменена с Директива 2009/44/ЕО с конкретната цел да се улесни използването на вземанията по кредити като обезпечение от централните банки. ЕЦБ представи становище по тези изменения ⁽³⁾, в което насочи вниманието към „нехармонизирани[те] правила за вземанията по кредити в различните юрисдикции на ЕС“ и подчерта, че „[за] Евросистемата би било от голямо значение да може да използва вземанията по кредити като обезпечения съгласно режима, установен с Директива 2002/47/ЕО, с което се улеснява неформалното и ефективно оперативно управление на този актив, по-специално по електронен път, включително и [при] трансгранични [сделки]“.
- 2.5. Макар че предложениият регламент не засяга материалноправни въпроси, а само стълкновението на закони, ЕЦБ би искала да повтори направените от нея в миналото забележки във връзка с един от рисковете, които произтичат от мобилизацията на вземания по кредити като обезпечения на централната банка, както в юрисдикциите на еврозоната, така и на равнището на Съюза, а именно риска от това трети лица — длъжници (или гаранتي) по тези вземания — да упражнят правото си да прихванат от тях сумите, които им се дължат от кредиторите по тези вземания. Този риск може да доведе до значително намаляване на стойността на вземането по кредита и би могъл да накърни адекватността му като обезпечение по смисъла на член 18.1 от Устава на Европейската система на централните банки и на Европейската централна банка (наричан по-нататък „Уставът на ЕСЦБ“). Ако в случай на неизпълнение на контрагент централната банка иска да реализира предоставеното като обезпечение вземане по кредит, възможността за прихващане може да доведе до частичната или цялостната загуба на обезпечителната му стойност. Член 3, параграф 3, подточка i) от Директива 2002/47/ЕО, въведен с Директива 2009/44/ЕО, предлага само частично разрешение на проблема с прихващането. Няколко държави членки приеха законодателство, с което срещу този риск се вземат мерки, като се изключва правото на прихващане по отношение на вземанията по кредити, мобилизирани като обезпечение по кредитните операции с централните банки от ЕСЦБ ⁽⁴⁾.
- 2.6. ЕЦБ счита, че предотвратяването на рисковете, произтичащи от извършването на прихващане на вземания по кредити, приети като обезпечения за кредитните операции на Евросистемата, е легитимна и съответстваща на Устава на ЕСЦБ цел. Предпазването на Евросистемата от загубите, които евентуално могат да възникнат от приемането на тези обезпечения, е тясно свързано с изискването, посочено в член 18.1, второ тире от Устава на ЕСЦБ, съгласно което предоставянето на заеми от централните банки от ЕСЦБ трябва да се основава на адекватни обезпечения. Освен това вземането на адекватни мерки срещу рисковете, произтичащи от упражняването на правото на прихващане, спомага и за това вземанията по кредити да продължат да са допустими обезпечения за кредитните операции на Евросистемата, като по този начин се допринася за ефикасността на трансмисията на паричната политика към реалната икономика ⁽⁵⁾. ЕЦБ приканва Съвета да обмисли изменение на Директива 2002/47/ЕО, с което да се изключи възможността длъжникът (или гарантът) по вземане по кредит, предоставено като обезпечение на централна банка в контекста на кредитните операции на Евросистемата, да упражнява правото си на прихващане срещу първоначалния кредитор по това вземане. С оглед на свеждането до минимум на евентуалните загуби в случай на реализиране на обезпечението, това изключване следва да обхваща и третите лица, на които централната банка от Евросистемата впоследствие прехвърля вземането по кредита ⁽⁶⁾.

Когато ЕЦБ отправя препоръки за изменения на предложениия регламент, конкретните предложения с обяснителен текст към тях се представят в технически работен документ. Техническият работен документ е достъпен на английски език на уебсайта на ЕЦБ.

⁽¹⁾ Директива 2001/24/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 4 април 2001 г. относно оздравяването и ликвидацията на кредитни институции (ОВ L 125, 5.5.2001 г., стр. 15).

⁽²⁾ Вж. стр. 13 от обяснителния меморандум към предложениия регламент.

⁽³⁾ Вж. параграф 9.1 от Становище CON/2008/37.

⁽⁴⁾ Вж. по-специално например член L 141-4, параграф I, втора алинея от френския Финансов и валутен кодекс, въведен с член 53 от Закон № 2016-1691 от 9 декември 2016 г.; член 26 от италианската Наредба-закон № 237 от 23 декември 2016 г., преобразувана в закон със Закон № 15 от 17 февруари 2017 г.; член 22-1, параграф 4 от Закон от 23 декември 1998 г. относно валутния статут и Banque centrale du Luxembourg. Вж. също параграфи 2.1 и 2.2 от Становище CON/2006/56, параграф 2.3 от Становище CON/2016/37 и параграф 5.1 от Становище CON/2017/1.

⁽⁵⁾ Вж. параграф 2.2 от Становище CON/2016/37 и параграф 5.1 от Становище CON/2017/1.

⁽⁶⁾ Вж. параграф 2.5 от Становище CON/2016/37.

Настоящото становище ще бъде публикувано на уебсайта на ЕЦБ.

Съставено във Франкфурт на Майн на 18 юли 2018 година.

Председател на ЕЦБ

Mario DRAGHI
